

Отримано: 19 листопада 2024 р.

Прорецензовано: 2 грудня 2024 р.

Прийнято до друку: 10 грудня 2024 р.

e-mail: yuliia.maslova@oa.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5568-8282>

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-23(91)-27-32

Маслова Ю. П. Експлікація військової термінології в газетному українськомовному дискурсі воєнного періоду. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 23(91). С. 27–32.

УДК: 808:659.3 (477)

Маслова Юлія Петрівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Національний університет «Острозька академія»

ЕКСПЛІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ В ГАЗЕТНОМУ УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Статтю присвячено аналізу військової термінології в газетному дискурсі України воєнного періоду. Досліджено, як воєнний контекст впливає на вибір та використання спеціалізованої лексики в газетних текстах, проаналізовано її функції, стилістику й еволюцію впродовж воєнних дій. Аналіз здійснено на основі вибірки статей із друкованих видань, що дало змогу виявити основні тенденції в уживанні та розвитку військової термінології. Особливу увагу приділено тому, як зміни в термінології експлікують суспільні трансформації та ставлення до війни, адже військова термінна лексика надзвичайно швидко оновлює сучасний мовний фонд України. Результати дослідження вказують на стратегічне значення військової термінології у формуванні суспільної думки та мобілізації підтримки громадянської позиції в умовах кризи. У статті також наголошено на етичних аспектах використання військової термінології в медіа. Діється про те, як мова впливає на перцепцію війни, адже військовий дискурс збагатився інноваційними технологічними засобами ведення збройних протистоянь, що сприяє новим номінаціям цих понять і предметів, подальшій уніфікації і систематизації лексем. Узагальнено, що завдяки глибокому дослідженню та розумінню мовних процесів у медіа, можливо не тільки краще інформувати громадськість, але й впливати на розвиток соціальних наративів в умовах кризи. Військова терміносистема становить значну частину лексичних інновацій, які вже задокументовані в газетному українськомовному дискурсі. Експлікація в пресі мовних одиниць, що виражають основні поняття військової справи, їхнє широке вживання на шпальтах газетних видань стало характерною рисою мови публіцистики воєнного періоду.

Ключові слова: військова термінологія, газетний дискурс, воєнний період, газетні тексти.

Yulia Maslova,
PhD in Philology, Associate Professor,
National University of Ostroh Academy

EXPLICATION OF MILITARY TERMINOLOGY IN THE UKRAINIAN NEWSPAPER DISCOURSE OF THE WARTIME PERIOD

The article is focused on the analysis of military terminology in the newspaper discourse of Ukraine during the wartime period. The author examines how the military context influences the choice and use of specialized vocabulary in newspaper texts, analyzes its functions, stylistics and evolution during the war.

The analysis is based on a sample of articles from printed media, which made it possible to identify the main trends in the use and development of military terminology. Particular attention is paid to how changes in terminology explicate social transformations and attitudes towards war, as military terminology is rapidly updating the modern language fund of Ukraine. The results of the study indicate the strategic importance of military terminology in shaping public opinion and mobilizing support for civic position in times of crisis. The article also emphasizes the ethical aspects of using military terminology in the media. It is about how language affects the perception of war, as military discourse has been enriched with innovative technological means of armed confrontation, which contributes to new nominations of these concepts and objects, further unification and systematization of lexemes. In general, it is possible not only to better inform the public but also to influence the development of social narratives in times of crisis through in-depth research and understanding of language processes in the media. The military terminology constitutes a significant part of the lexical innovations that have already been documented in the Ukrainian-language newspaper discourse. The explication of language units expressing the basic concepts of military affairs in the press and their widespread use in newspapers has become a characteristic feature of the language of wartime journalism.

Keywords: military terminology, newspaper discourse, wartime, newspaper texts.

Актуальність дослідження. Термінологію в науці асоціюють із термінологією, уживаючи поняття «термінологія» і «термінна лексика» як взаємозамінні одиниці (Поліщук, 2019: 17). Експлікація саме військової термінології в газетному дискурсі в період воєнних конфліктів репрезентує динамічний процес, адже війни зумовлюють введення нових спеціалізованих лексем у медійний простір. Актуальність вивчення термінології військової справи обумовлена швидким і безперервним поповненням термінологічної лексики новими мовними одиницями, що дає вченим важливий із погляду загальної лексикології матеріал (Байло, 2013: 62). Засоби масової інформації, особливо друковані видання, виконують вагомий роль в інтерпретації цих термінів широкій аудиторії. Часто це охоплює введення визначень чи пояснень нових або незнайомих мовних одиниць (військових термінів), що забезпечує читачам розуміння новинного контексту. На жаль, активні воєнні дії на території нашої держави спричинили появу нових слів, словосполучень із новими семантичними відтінками, які репрезентують жахливі реалії життя українського народу в період повномасштабного вторгнення російської федерації. У газетних текстах не лише задокументовано, але й експліковано ці мовні зміни. Тому аналіз військової термінології в газетному дискурсі під час воєнних дій ілюструє значення мови як інструменту ведення війни та її вплив на суспільну свідомість. Використання специфічної термінології в газетному дискурсі не лише сприяє точній трансляції інформації, але й формує стратегічні наративи, які можуть впливати на моральний дух нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активні лексико-семантичні процеси на матеріалі мови масмедіа вивчали О. Мітчук, Л. Масенко, А. Нелюба, Н. Поліщук, О. Стишов, О. Тараненко, А. Таран, Л. Шевченко. Мову українських газетних

видань у різних аспектах досліджували С. Єрмоленко, В. Ільченко, А. Загнітко, Б. Коваленко, А. Коваль, Г. Колесник, М. Пилинський, О. Пономарів та ін. Українські дослідниці В. і Д. Іващенко аналізують використання військової термінології у медійному та законодавчому дискурсах в умовах збройної агресії росії проти України, висвітлюють проблематику правового регулювання військової термінології в українському законодавстві та її кореляцію з міжнародним правом, а також розглядають вплив медіа на розвиток військової термінології (Ivashchenko, 2023). А. Прокопенко й І. Чуприна зосереджують увагу на перекладацьких стратегіях української військової термінології на основі англійського медійного дискурсу. Вони досліджують, як військова термінологія розвивається, зокрема через уведення неологізмів, які експлікують нові військові реалії та концепції (Prokopenko, 2020). Я. Яремко та інші дослідники аналізують, як розвиток військової терміносистеми впливає на формування національної ідентичності у сприйнятті українців і як це відобразиться в лексикографічних порівняннях між російською та українською мовами (Yaremko et al., 2022). У поданих дослідженнях автори осмислюють роль мови та термінології у формуванні суспільної свідомості та національної ідентичності, особливо в контексті воєнних конфліктів і збройних агресій.

Мета статті – дослідити комунікативно-прагматичний потенціал військової термінології в газетному українськомовному дискурсі воєнного періоду, адже відомо, що в мовленні медіа вагоме місце посідає прагматична функція мови, яку інтерпретуємо як функцію персуазивного впливу від комуніканта на реципієнта.

Виклад основного матеріалу. Одним з основних способів мовного вираження спеціальних знань є терміни, які створюються для того, щоб стати засобами спілкування в процесі професійно-наукової діяльності та оптимізувати розвиток людського пізнання (Байло, 2013: 62). З початком війни зросло використання військової термінології в газетному дискурсі, що охоплює як уведення специфічних термінів, як-от «артилерія» та «протиповітряна оборона», так і докладний опис зброї. Така термінологія, спочатку зарезервована для військових фахівців, з часом активізується в лексиконі громадян, сприяє глибшому розумінню військових стратегій і тактик. Адаптація і еволюція лексики відображає розвиток воєнних дій, нових технологій і стратегій, що зі свого боку впливає на оновлення військового лексикону та віддзеркалює глобальні та місцеві зміни в способі ведення війни, тому екстралінгвальні чинники стають визначальними. З-поміж головних аспектів, що впливають на поповнення словникового складу сучасної української мови, варто назвати інтернетизацію суспільства, соціальну мобільність, мілітаризацію, активні воєнні дії, військові технології та інновації, соціокультурні зміни, медіа. Активне використання військової лексики – це характерна особливість мови сучасних газетних видань, адже вона є вагомим складником у політичній, економічній аналітиці, новинному дискурсі. Саме повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну спричинило активізацію в газетному лексиконі військового вокабуляру. Лексика, яку використовують журналісти для опису суспільно-політичного життя України та світу, охоплює терміни, що описують різні види **воєн, революцій, форм збройних повстань, зіткнень** та інших подібних подій. Сталі вирази й слова набувають нових сенсів і значень. Наприклад, лексема **війна** в мові публіцистики має такий ареал інтерпретацій: **гібридна, інформаційна, дипломатична, енергетична**; пор.: «*Гібридна війна: все тільки починається...*» (Дзеркало тижня. – 25 березня 2016); «*Свобода слова: гібридна війна і ми...*» (Дзеркало тижня. – 12 вересня 2019); «*Інформаційна війна з Росією*» ...» (День. – 14 квітня 2023); «*Інформаційна війна: хочеш перемогти – наступай!*» (Урядовий кур'єр. – 21 лютого 2018); «*Дипломатична війна*» (День. – 27 березня 2023); «*Григорій Перепелиця: Дипломатична війна може перерости в справжню*» (Український інтерес. – 26 березня 2018); «*Путін програв енергетичну війну*» (Дзеркало тижня. – 21 січня 2023). Аналіз цих заголовків із друкованих видань демонструє активне використання військової лексики, що підкреслює полісемію терміна «війна» в різних контекстах (гібридна, інформаційна, дипломатична, енергетична), репрезентуючи його адаптивність в описі різнотипних конфліктів. У поданих заголовках використано емоційно заряджені висловлювання та заклики до активності, щоб посилити персуазивний вплив на реципієнта, а також гіпотетичні конструкції задля аналізу потенційних наслідків війни. Апеляція до відомих особистостей додає авторитетності висловлюванням, залучаючи читача в докладний аналіз та рефлексію над поданими темами.

Особливу увагу привертає заголовок «*Російська мова – це війна*» (Незборима нація. – 2024) своєю лаконічністю, але водночас насиченою глибоким змістом і емоційним впливом. У ньому застосовано метафоричне порівняння, де словосполучка «російська мова» перебуває в одному ряді зі словом «війна», що має кілька рівнів інтерпретації: **метафоричне значення** (у контексті сучасних міжнародних відносин, особливо з огляду на війну в Україні, такий заголовок може символізувати ідею мови як інструменту культурного або політичного домінування. У цьому розумінні російська мова – це засіб впливу, контролю та ідеологічної агресії); **політичний контекст** (демонстрація спроби російської влади використовувати мову як знаряддя політичної боротьби та збереження впливу в регіоні, зокрема через мовну політику); **соціокультурний резонанс** (соціальні та культурні наслідки мовного протистояння, де мова – це маркер ідентичності й сепарації); **емоційний вплив** (використання лексеми **війна** в заголовку експлікує сильний персуазивний вплив, здатний викликати зворотну реакцію в читачів, стимулювати їх до рефлексії та обговорення). Тому не випадково в заголовку «*Російська мова – це війна*» використано метафору, що уможливило осмислити мову як знаряддя конфлікту та впливу, експлікуючи її роль у політичних, культурних та ідеологічних протистояннях. Таке висловлювання стимулює читачку аудиторію до роздумів про використання мови як своєрідної форми домінування та її вплив на міжнародні та соціокультурні відносини, що робить його ефективним інструментом для залучення уваги й персуазії.

Щодо лексики військових дій, то такі слова й фраземи, як **атака, бій, поле бою, блокада, відступ, диверсія, контратака, маневр, наступ, облога, оборона, спецоперація, трофей, фронт, передова, засідка, блицкриг** тощо в мові сучасної преси використовують часто. Проаналізуємо заголовки газетних текстів: «*росія почала нову хвилю наступу на Харківщині*» (Судово-юридична газета. – 10 травня 2024); «*Після битви на полі бою буде битва за мізки*» (День. – 21 квітня 2024); «*Неприхована диверсія Росії*» (Урядовий кур'єр. – 15 квітня 2014); «*(Де?)блокада Маріуполя: біль і надія*» (День. – 19 квітня 2022); «*Bellingcat: План путіна щодо блицкригу провалився, а запасного немає*» (День. – 14 березня 2022); «*Оборона Харківщини: в РНБО розповіли про ситуацію на кордоні*» (Судово-юридична газета. – 13 травня 2024); «*Засідка тривала тиждень: Буданов розповів подробиці...*» (День. – 20 квітня 2024); «*Спецоперація в головах...*» (День. – 25 квітня 2022); «*Україна тримає фронт*» (33-й канал. – 13 травня 2024); «*Військових на передовій повинні підтримувати...*» (Урядовий

кур'єр. – 10 квітня 2021). У поданих заголовках експліковано різноманітність військових і політичних тем в українських газетних виданнях, репрезентовано використання військової лексики щодо безпекової ситуації в Україні, зокрема: **увага на військових діях і стратегіях** (у заголовках, таких як *«росія почала нову хвилю наступу на Харківщині»* та *«Оборона Харківщини: в РНБО розповіли про ситуацію на кордоні»*), зосереджено увагу на конкретних військових операціях і тактичних маневрах, указано на активні зони війни); **використання метафор і символічних виразів** (у заголовках *«Після битви на полі бою буде битва за мізки»* та *«Спецоперація в головах...»*) використано метафори для опису інформаційної війни та боротьби за громадську думку); **експлікація наслідків і впливу війни** (заголовок *«(Де?)блокада Маріуполя: біль і надія»* указує на людський вимір військових дій, підкреслюючи емоційний і соціальний вплив облоги та її наслідки для місцевого населення); **поразки та зміни в стратегіях** (у заголовку *«Bellingscat: План путіна щодо бліцкригу провалився, а запасного немає»*) відображено аналіз і критику воєнної стратегії Росії, що дає розуміння змін у тактиці та її неефективності); **деталі й інсайдерська інформація** (заголовок *«Засідка тривала тиждень: Буданов розповів подробиці...»*) охоплює детальний опис військової операції з перших вуст, що підсилює інформативність статті); **мотивація та підтримка** (заголовок *«Військових на передовій повинні підтримувати...»*) наголошує на потребі морально та матеріально підтримувати військових, акцентує на залученні громадськості). Військові терміни мають значне інформаційне навантаження, оскільки часто містять стилістичні описи складних військових дій і тактик.

На сторінках сучасних газетних видань журналісти досить активно використовують лексику на позначення типів зброї, техніки, боєприпасів, новітніх видів авіаційної, ядерної та космічної зброї: **балістична ракета, бомба, граната, дрон, міна, ракетний комплекс, крилата ракета, система ЗРК Patriot, танк** тощо: *«Дрони для ЗСУ»* (Свобода. – 14 травня 2024); *«У селі на Харківщині російська бомба знищила цілу вулицю»* (Фермер Придніпров'я. – 06 травня 2024); *«Ядерна та термоядерна бомби: у чому різниця та яка потужніше»* (Gazeta.ua. – 06 березня 2024); *«Російські балістичні ракети можуть долетіти до Одеси...»* (Судово-юридична газета. – 25 березня 2024); *«Системи ЗРК Patriot відбивають балістичні ракети»* (Україна молода. – 06 січня 2024); *«І танки наші... вкрали»* (Урядовий кур'єр. – 11 квітня 2015). У цих заголовках відображено різноманітні аспекти військових дій та оборонної тактики, наголошено на вагомості різних видів зброї в сучасних бойових реаліях: від дронів, які передають Збройним силам України, і демонстрації їхнього стратегічного значення до жахливого знищення вулиці російською бомбою, що підкреслює руйнівну силу традиційної зброї. Також порушено питання про можливість сучасних ракетних технологій, зокрема здатність російських балістичних ракет досягати віддалених цілей та ефективність систем зенітно-ракетного комплексу *Patriot* у знищенні таких ракет.

Водночас автори розглядають тему ядерної загрози, аналізуючи відмінності та потенційні наслідки використання ядерної та термоядерної бомб. Заголовок про вкрадені танки експлікує проблеми з обороноздатністю та внутрішні виклики країни, такі як корупція та втрата військового майна. Журналісти використовують конкретну термінологію, яка підкреслює серйозність і масштабність військових дій. Такі лексеми, як *долетіти, відбивають, знищила, потужніше*, мають сильний візуальний та емоційний вплив, підсилюють вагомість повідомленої інформації. Газетні заголовки з використанням військових термінів часто викликають у читача відчуття небезпеки чи патріотизму.

У мові сучасної преси воєнного періоду спостерігаємо й активізацію авіаційної термінології: **автопілот, пілот, пілот-винищувач, літак, вертоліт** та ін. у прямому й переносному значеннях, наприклад: *«Час вимкнути інформаційний "автопілот"»* (День. – 21 березня 2022); *«Зброєю для вбивства пілота Кузьміна був пістолет Макарова»* (Радіо Свобода. – 31 березня 2024); *«Пілот-винищувач Андрій Ткаченко загинув в небі...»* (Україна молода. – 10 березня 2024); *«ВАКС стягнув у дохід держави два літаки російської компанії»* (Судово-юридична газета. – 15 травня 2024); *«Литва передала Україні навчально-бойовий літак»* (Судово-юридична газета. – 20 квітня 2024); *«В Криму росіяни збили власний літак»* (Українська газета «Час». – 28 березня 2024); *«У районі Азовського моря було збито російський літак А-50»* (Судово-юридична газета. – 23 лютого 2024); *«Окупанти збили власний ударний вертоліт Ка-52 на південному напрямку»* (День. – 28 липня 2023); *«Українські військові збили російський вертоліт Ка-52 за \$16 млн»* (Судово-юридична газета. – 13 травня 2024). У цих прикладах використано авіаційну та військову термінологію, що підсилює точність і зрозумілість звітів про події. Журналісти використовують терміни «інформаційний автопілот», «пілот-винищувач», «навчально-бойовий літак» і назви літаків та вертольотів Ка-52, А-50, щоб конкретизувати обговорювані ситуації. Заголовки також містять пасивні конструкції (*був пістолет, було збито, збили власний літак*), що типово для новинних повідомлень, оскільки вони дають змогу ослівити дію, прямо не вказуючи на її виконавця, особливо в контексті військових дій. Використання цифр та вартісних оцінок (за **\$16 млн**) додатково залучає увагу читачів, підкреслюючи значущість подій. Заголовок *«Час вимкнути інформаційний "автопілот"»* є прикладом ефективного використання метафори в газетній комунікації, адже залучає увагу, викликає візуальне уявлення та емоційний відгук. Слово **автопілот** в авіації стосується системи, яка керує літаком автоматично, без безпосереднього втручання пілота. У цьому контексті використання терміна «інформаційний автопілот» передає ідею автоматичного, не критичного сприйняття інформації, що підкреслює відсутність активного аналізу та рефлексії з боку читачів. Влучно зауважує О. Жулавська, що «для сучасної мовознавчої науки характерне розуміння метафори не лише як мовного стилістичного засобу, а як способу концептуалізації світу людиною. Людський досвід виступає основою для творення метафоричних концептів» (Жулавська, 2010: 31). Відтак, жажлива реальність воєнного життя сприяє метафоричній концептуалізації осмислення й ослівлення буття.

На належність до військово-морської тематики вказують актуалізовані терміни **абордаж, авіаносець, гарпун, есмінець, корвет, крейсер, танкер** та ін., напр.: *«Віталій Портников: Крим на абордаж. Справжні цілі Путіна та його друзів»* (Крим. Реалії. – 06 січня 2021); *«Єдиний російський авіаносець може ніколи вже не вийти в море...»* (Gazeta.ua. – 05 січня 2024); *«Віталій Портников: «Авіаносець, що потоне». Кримська помилка Путіна»* (Крим. Реалії. – 01 травня 2024); *«Президент України Володимир Зеленський звернувся до парламенту та народу Португалії з проханням передати Україні танки "Леопард", бронетранспортери та протикорабельні ракети "Гарпун" для захисту від російської агресії»* (День. – 21 квітня 2022); *«Масмо стільки ракет Harpoon, що можемо потопити весь Чорноморський флот РФ»* (Українська газета «Час». – 29 травня 2022); *«Ракетний есмінець титлу «Арлі Берк» USS Porter вирушив до Чорного моря для здійснення операцій з морської безпеки у регіоні»* (День. – 28 січня 2024); *«Російські окупанти на навчаннях потопили український*

*корвет "Тернопіль", який викрали у 2014 році під час окупації Криму» (Gazeta.ua. – 21 липня 2023); «Сьогодні спустили на воду новий український протичовновий корвет "Гетьман Іван Мазепа". Його збудували для України у Туреччині» (Gazeta.ua. – 02 жовтня 2022); «Знищення крейсера «Москва»: оприлюднено перші фото» (Україна молода. – 18 квітня 2022); «Знищення російського танкера: у ВМС дали подробиці» (Gazeta.ua. – 12 березня 2024); «Авіація ЗСУ уразила російський танкер» (День. – 12 березня 2024). Ці фрагменти з газетних текстів відображають активне використання військово-морської термінології, акцентуючи увагу на стратегічних аспектах війни. Такі терміни, як «авіаносець», «протикорабельні ракети», «ракетний есмінець» та «протичовновий корвет», підсилюють тематичну специфіку висловлювань щодо морської безпеки, бойових дій та озброєнь. Метафоричний вираз **на бордаж** використано, щоб підсилити емоційний заряд, створити експресивний відтінок. У газетному дискурсі журналісти активно використовують мовні звороти, аби досягнути персуазивного впливу на аудиторію. Прикметно, що в умовах війни навіть термінолексика набуває додаткових (емоційних, експресивних, оцінних, культурних, ідеологічних) конотацій, що робить її інструментом впливу. Автори газетних текстів, які описують воєнні події, використовують терміни не лише, щоб передати інформацію, але й висловити власне ставлення. Такі інтерпретації можуть бути різноманітними залежно від ідеологічних переконань, культурного контексту та особистого досвіду й цінностей автора. Оцінні конотації формують сприйняття війни в читача, впливаючи на його емоційний стан і ставлення до описуваних подій. Емоційно-експресивні конотації термінолексики постають як результат авторських інтерпретацій вербалізованих воєнних реалій і мають особливу комунікативно-прагматичну спрямованість своєї семантики.*

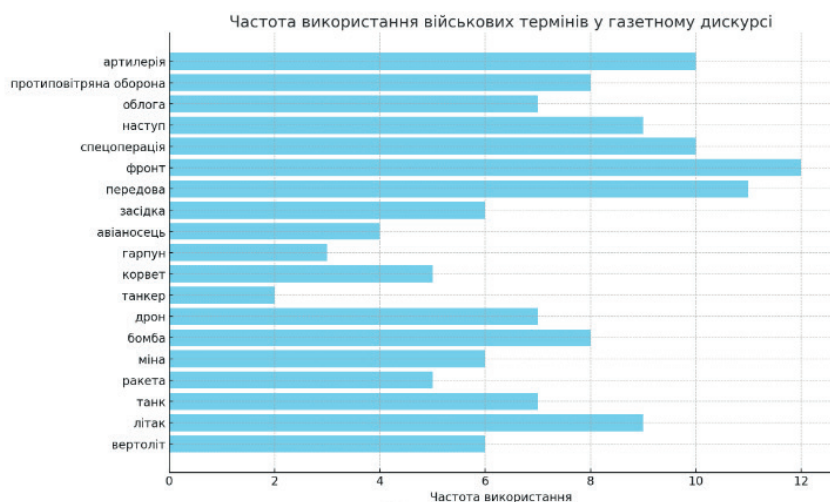

Рис. 1. Частота використання військових термінів у газетному дискурсі

У рис. 1, створеному на основі релевантних військових термінів у пресі та частоти їхнього використання, проілюстровано, які з них автори використовують найчастіше, репрезентуючи візуальне уявлення про вагомість кожного терміна в газетному дискурсі воєнного періоду. Частота використання термінолексем дає розуміння, на яких аспектах військових дій зосереджують увагу представники громадськості та журналісти, що надто вагомо для формування суспільної думки та національної ідентичності під час воєнного періоду. Кількість військових термінолексем на шпальтах українськомовних газетних видань поступово зростає внаслідок актуалізації позначуваних предметів, понять і явищ. Актуалізацію розуміємо як динамічний процес міграції лексичних одиниць від периферії до ядра лексичної системи, збільшення частоти їхнього використання, що зумовлено екстра- та інтралінгвальними чинниками. Семантика досліджуваних мовних одиниць корелює зі специфікою воєнного буття та влучно вербалізує буденне життя українського народу в умовах кризи.

Використання військової термінології в газетних текстах, що охоплює авіаційну, морську та загальновійськову лексику, ефективно репрезентує суспільно-політичні перипетії у воєнний період. Актуалізована термінна лексика викликає емоційне збудження в читачів, надає мові газет динамічності, експресивності, полемічності й гостроти. Варто зауважити, що варто використовувати точну військову термінологію, щоб уникнути непорозумінь. Неточне використання термінів може призвести до хибного уявлення про військові дії, їхню складність і наслідки. Засоби масової інформації відповідають за вплив, який їхні слова можуть мати на читацьку аудиторію, особливо в контексті розпалювання страху, агресії або ненависті. Варто зауважити, що надмірне використання військової термінології може дегуманізувати людей, зменшити емпатію та сприйняття втрат як трагедії, коли автори газетних видань описують людські жертви лише як статистику. Часто військова лексика містить метафори або евфемізми, які можуть замаскувати жорстокість дій (наприклад, уживання вислову «точкові удари» замість «бомбардування»), що може призвести до сприйняття військових дій як менш руйнівних, ніж вони є насправді. Газетному дискурсу надають емоційної виразності термінолексеми, які транслюють метафоричний зміст висловлювання (*автопілот, бордаж* та ін.), що підкреслює образність висловлювання журналістів і збагачує газетний текст яскравими емоційними та сенсотворчими відтінками.

Безумовно, що метафора в газетному тексті – ефективний риторичний засіб для привернення уваги читачів, джерело експресії, репрезентант авторської творчої індивідуальності. Активне вживання військової термінолексики в прямому й переносному значенні зумовлює емоційне оновлення українськомовного газетного дискурсу. Журналісти використовують стилістично знижену лексику, щоб найвиразніше донести інформацію до читача та створити експресивний ефект. Військо-вий вокабуляр досить швидко оновлюється інноваційними засобами ведення війни, що сприяє появі нових найменувань для осмислення, омовлення й систематизації цих понять, репрезентуючи жахливу реальність воєнного буття.

Висновки. Військова термінологіка в українськомовних газетах воєнного періоду зазнала значних трансформацій, експлікуючи жорстокість війни через мову. З початком військових дій журналісти почали активно впроваджувати військові терміни та жаргонізми, раніше відомі лише вузькому колу фахівців, що сприяє підвищенню доступності інформації для широкої аудиторії. У період воєнних дій постала гостра потреба уніфікувати мову, щоб забезпечити чіткість комунікації, а саме газети мають вагомe значення в стандартизації військової термінологіки, що дає змогу уникати непорозумінь і спотворень у висвітленні подій. У функційному аспекті військова термінологіка виконує номінативну, інформативну, атрактивну, стилістичну й маніпулятивну функції. Однак основна її функція – це номінативно-дефінітивна, тобто називання предмету, поняття або явища, тому можна простежити, що в газетному дискурсі в процесі термінотворення переважають саме іменники.

Оскільки військовий напрям – це невід’ємний елемент формування безпекової сфери держави, він також є одним з основних постачальників інноваційної лексики до словникового складу української мови. Військовий досвід та нові технології вимагають адаптації та впровадження нових термінів, а газети слугують майданчиком для цієї адаптації, інтегруючи нові слова та визначення у свій щоденний лексикон. Однак використання військової термінологіки як виражального засобу може як мобілізувати, так і деморалізувати суспільну свідомість, стимулювати національний дух або сприяти поширенню паніки та страху. У цьому контексті редакційна політика газетних видань набуває надзвичайної ваги у виборі словникового запасу та термінів, що сприятиме кращому розумінню складності та динаміки воєнних дій, підвищуватиме військову освіченість суспільства. Етичні аспекти використання такої лексики забезпечують баланс між інформуванням громадськості й уникненням непотрібної тривоги чи агресії. Сучасні журналісти стикаються з викликами постійного оновлення словникового запасу, перевірки достовірності інформації та забезпечення збалансованого висвітлення подій, що вимагає високого рівня професіоналізму. Військова термінологіка не лише експлікує поточний стан війни, але й активно впливає на суспільну свідомість і національну ідентичність, сприяє формуванню стратегічних нарративів і мобілізації громадян для підтримки країни в умовах кризи.

Література:

1. Антонов А. В., Бзот В. Б., Жилин Є. І. Сутність нового формату воєнного конфлікту, його воєнно-теоретичні засади, характерні риси і ознаки. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 4. С. 43–47.
2. Байло Ю. В. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету імені М. Гоголя. Філологічні науки*. Ніжин, 2013. № 3. С. 62–65.
3. Дудок Р. І. Проблема значення та смислу терміна в гуманітарних науках : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 358 с.
4. Жулавська О. О. Метафорична персоніфікація концепту тероризму сучасному англomовному газетному дискурсі. *Нова філологія : збірник наукових праць*. Запоріжжя, 2010. № 37. С. 30–35.
5. Маслова Ю. П. Вербалізація концептів війна, мир, жінка, чоловік у газетному дискурсі України у воєнний період. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 17 (85). С. 71–77.
6. Посмітна В. В. Когнітивні та прагматичні особливості мовного впливу у військовому дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2012. 200 с.
7. Продан Ю. П. Поняття «термін-фразема» у лінгвістиці. *Термінологічний вісник : зб. наук. пр.* Київ : Інститут української мови НАНУ, 2013. Вип. 2 (1). С. 116–121.
8. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації) : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Київ, 2003. 597 с.
9. Поліщук Н. О. Термінологіка як джерело оновлення газетного тексту : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 2019. 256 с.
10. Яценко Н. О. Основні етапи становлення української військової термінології. *Українська мова*. 2007. № 3. С. 74–79.
11. Ivashchenko D., Ivashchenko V. Ukrainian military terminology in the conditions of armed aggression: legislative and media discourses. *Terminology: Science & Research / Terminologie: Science et Recherche*. 2023. № 26. P. 45–67.
12. Prokopenko V., Chuprina I. Translation strategies of the ukrainian military terminology on the basis of english media discourse. *Philological Treatises*. 2020. № 10 (4). P. 62–67. [https://doi.org/10.21272/https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10\(4\)-8](https://doi.org/10.21272/https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10(4)-8).
13. Yaremko Ya., Kharkavtsiv I., Duchymynska H., Aizenbart M., Aizenbart L. Problem of National Identity in Ukrainian Military Terminology. *Studies in Media and Communication*. 2022. Vol. 10 (3). P. 210–216.

References:

1. Antonov, A., Bzot, V. & Zhylin, Ye. (2014). Sutnist' novoho formatu voyennoho konfliktu, yoho voyenno-teoretychni zasady, kharakterni rysy i oznaky [The essence of the new format of military conflict, its military theoretical foundations, characteristics and signs]. *Biblioteknyi visnyk [Library Bulletin]*, 4, 43–47 [in Ukrainian].
2. Baylo, Yu. (2013). Osoblyvosti ponyattya «viys'kovyy termin» (semantychnyy aspekt) [Features of the concept of "military term" (semantic aspect)]. *Naukovi zapysky Nizhyn's'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni M. Hoholya. Filolohichni nauky [Scientific Notes of Nizhyn Gogol State Pedagogical University. Philological sciences]*, 3, 62–65 [in Ukrainian].
3. Dudok, R. (2009). Problema znachennya ta smyslu termina v humanitarnykh naukakh [The problem of the meaning and sense of the term in the humanities]. *L'viv: Vydavnychyy tsentr LNU imeni Ivana Franka* [in Ukrainian].
4. Ivashchenko, D. & Ivashchenko, V. (2023). Ukrainian military terminology in the conditions of armed aggression: legislative and media discourses. *Terminology: Science & Research / Terminologie: Science et Recherche*, 26, 45–67 [in English].
5. Maslova, Yu. (2023). Verbalizatsiya kontseptiv viyna, myr, zhinka, cholovik u hazetnomu dyskursi Ukrayiny u voyennyi period [Verbalization of the concepts of war, peace, woman, and man in the newspaper discourse of Ukraine in the wartime period]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya»: seriya «Filolohiya» [Scientific notes of the National University «Ostroh Academy»: series «Philology»]*. Ostruh: Vyd-vo NaUOA, 17 (85), 71–77 [in Ukrainian].
6. Polishchuk, N. (2019). Terminoleksyka yak dzherelo onovlennya hazetnoho tekstu [Terminology as a source of newspaper text renovation]. PhD dissertation. Lviv [in Ukrainian].
7. Posmitna, V. (2012). Kognityvni ta prahmatychni osoblyvosti movnoho vplyvu u viys'kovomu dyskursi [Cognitive and pragmatic features of linguistic influence in military discourse]. PhD dissertation. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Prodan, Yu. (2013). Ponyattya «termin-frazema» u lnhvistytsi [The concept of "term-phrase" in linguistics]. *Terminolohichnyy visnyk [Terminological Bulletin]*. Kyiv: Instytut ukrayins'koyi movy NANU, 2 (1), 116–121 [in Ukrainian].
9. Prokopenko, V. & Chuprina, I. (2020). Translation strategies of the ukrainian military terminology on the basis of english media discourse. *Philological Treatises*, 10 (4), 62–67. [https://doi.org/10.21272/https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10\(4\)-8](https://doi.org/10.21272/https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10(4)-8) [in English].

10. Styshov, O. (2003). *Dynamichni protsesy v leksyko-semantychniy systemi ta v slovotvori ukrayins'koyi movy kintsya XX st. (na materialy movy zasobiv masovoyi informatsiyi)* [Dynamic processes in the lexical-semantic system and in the word-formation of the Ukrainian language of the late XX century (based on the language of mass media)]. Doctoral dissertation. Kyiv [in Ukrainian].
11. Yaremko, Ya., Kharkavtsiv, I., Duchyminska, H., Aizenbart, M. & Aizenbart L. (2022). Problem of National Identity in Ukrainian Military Terminology. *Studies in Media and Communication*, 10 (3), 210–216 [in English].
12. Yatsenko, N. (2007). Osnovni etapy stanovlennya ukrayins'koyi viys'kovoyi terminolohiyi [The main stages of formation of Ukrainian military terminology]. *Ukrayins'ka mova [Ukrainian language]*, 3, 74–79 [in Ukrainian].
13. Zhulavs'ka, O. O. (2010). Metaforychna personifikatsiya kontseptu teroryzmu suchasnomu anhlovnomu hazetnomu dyskursi [Metaphorical personification of the concept of terrorism in contemporary English newspaper discourse]. *Nova filolohiya [New philology]*, 37, 30–35 [in Ukrainian].